

Index: [google scholar](#), [research gate](#), [research bib](#), [zenodo](#), [open aire](#).

https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=wosjournals.com&btnG

<https://www.researchgate.net/search/publication?q=worldly%20knowledge>

<https://journalseeker.researchbib.com/view/issn/3060-4923>

ADABIYOT DARSLARIDA “KOMIL INSON” G‘OYASINI SINGDIRISH ORQALI O‘QUVCHILARNING ADABIY KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISH TEXNOLOGIYASI

Mirova Nargiza Nutfillo qizi
Osiyo xalqaro universiteti magistranti

Annotatsiya

Maqolada adabiyot darslarida “komil inson” g‘oyasi asosida o‘quvchilarning adabiy kompetensiyalarini shakllantirish masalasi yoritilgan. Unda mazkur tushunchaning pedagogik mohiyati tahlil qilinib, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlarning ahamiyati ochib berilgan. Tadqiqot natijalari o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi va estetik didini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar

komil inson, adabiy kompetensiya, pedagogik texnologiya, interfaol metodlar, estetik tarbiya, mustaqil fikrlash

Аннотация

В статье рассматривается формирование литературных компетенций учащихся на основе идеи «совершенного человека» в процессе преподавания литературы. Проанализирована педагогическая сущность данного понятия, а также раскрыта роль современных педагогических технологий и интерактивных методов. Результаты исследования способствуют развитию самостоятельного мышления и эстетического вкуса учащихся.

Ключевые слова

совершенный человек, литературная компетенция, педагогические технологии, интерактивные методы, эстетическое воспитание, самостоятельное мышление

Abstract

This article discusses the formation of students' literary competencies based on the concept of the “perfect human being” in literature classes. The pedagogical essence of this concept is analyzed, and the role of modern pedagogical technologies and interactive methods is highlighted. The findings contribute to the development of students' independent thinking and aesthetic appreciation.

Keywords

perfect human being, literary competence, pedagogical technologies, interactive methods, aesthetic development, independent thinking

Bugungi ta'lim tizimida o‘quvchilarning nafaqat bilim olishlari, balki ularning kompetensiyalarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, adabiyot darslari o‘quvchilarning ma’naviy-axloqiy kamolotini ta’minlashda, estetik didini shakllantirishda va mustaqil fikrlashini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, “komil inson” g‘oyasi asosida o‘quvchilarda adabiy kompetensiyalarni shakllantirish masalasi dolzarb pedagogik yo‘nalishlardan biri sifatida namoyon bo‘ladi. Komil inson tushunchasi insonning har

Index: [google scholar](#), [research gate](#), [research bib](#), [zenodo](#), [open aire](#).

https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=wosjournals.com&btnG

<https://www.researchgate.net/search/publication?q=worldly%20knowledge>

<https://journalseeker.researchbib.com/view/issn/3060-4923>

tomonlama yetukligi, ya'ni uning bilimli, axloqan pok, estetik jihatdan rivojlangan va ijtimoiy faol shaxs bo'lishini anglatadi. Bunday fazilatlarini shakllantirishda badiiy adabiyotning o'rni beqiyos bo'lib, u o'quvchilarda hayotiy qarashlar va qadriyatlarini tarkib toptirishga xizmat qiladi. Sharq mutafakkirlari inson kamoloti masalasiga alohida e'tibor qaratganlar. Jumladan, Abu Nasr Forobiy insonning yetukligi ilm va fazilat uyg'unligida namoyon bo'lishini ta'kidlab, jamiyat taraqqiyoti aynan barkamol shaxslar orqali amalga oshirishini asoslaydi. Abu Ali ibn Sino esa inson kamolotida aql va axloqning o'zaro bog'liqligini muhim deb hisoblab, ta'lim jarayonida shaxsning individual xususiyatlarini e'tiborga olish zarurligini qayd etadi. Alisher Navoiy asarlarida komil inson timsolini yuksak darajada tasvirlab, uni halollik, adolat, saxovat va ilmga intilish kabi fazilatlar bilan bog'laydi. Abdulla Avloniy esa tarbiyani inson hayotidagi eng muhim omil sifatida baholab, uning jamiyat rivojida o'rnini alohida ta'kidlaydi. Ushbu qarashlar bugungi ta'lim tizimida ham o'z ahamiyatini yo'qotmagan bo'lib, adabiyot darslarida ularni samarali qo'llash muhim natijalar beradi.

Adabiy kompetensiya o'quvchining badiiy matnni anglash, uni tahlil qilish, obrazlarni baholash va mustaqil fikr bildirish qobiliyatlarini o'z ichiga oladi. Mazkur kompetensiyani shakllantirish jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanish muhim hisoblanadi. Xususan, muammoli ta'lim asosida o'quvchilarga badiiy asar qahramonlarini "komil inson" mezonlari asosida baholash vazifasi berilganda, ularning tahliliy fikrlashi va mustaqil xulosa chiqarish ko'nikmalari rivojlanadi. Shuningdek, klaster, munozara, aqliy hujum kabi metodlar orqali o'quvchilar o'z fikrlarini erkin ifoda etishga o'rganadilar. Badiiy tahlil jarayonida qahramonlarning xatti-harakatlarini axloqiy mezonlar asosida baholash esa o'quvchilarda estetik did va ma'naviy qarashlarning shakllanishiga xizmat qiladi. Amaliy topshiriqlar, jumladan esse yozish, rolli o'yinlar va bahs-munozaralar tashkil etish orqali o'quvchilarning ijodiy faolligi oshadi. Mazkur yondashuv asosida tashkil etilgan adabiyot darslari o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi, ularning badiiy asarlarga ongli munosabatini shakllantiradi hamda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarini mustahkamlaydi. Natijada o'quvchilarda adabiy kompetensiyalar tizimli ravishda rivojlanadi va ular hayotiy vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilishga tayyor bo'lgan shaxs sifatida shakllanadi. "Komil inson" g'oyasini dars jarayoniga singdirish o'quvchilarda milliy qadriyatlarga hurmat, insoniylik, vatanparvarlik va ma'naviy mas'uliyat hissini kuchaytiradi. Badiiy asarlar tahlili jarayonida o'quvchilar qahramonlarning xatti-harakatlarini real hayot bilan bog'lashga harakat qiladilar, bu esa ularning hayotiy tajribasini boyitadi va ijtimoiy faolligini oshiradi.

Pedagogik kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, interfaol metodlar asosida tashkil etilgan adabiyot darslari an'anaviy darslarga nisbatan samaraliroq bo'lib, o'quvchilarning darsga qiziqishini oshiradi hamda ularning ijodiy yondashuvini kuchaytiradi. Ayniqsa, guruhli ishlash, erkin munozara va muammoli vaziyatlarni tahlil qilish kabi faoliyatlar o'quvchilarda mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini shakllantiradi. Demak, adabiyot darslarida "komil inson" g'oyasini singdirish zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan uyg'un holda amalga oshirilganda yuqori samaradorlikka erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdulla Avloniy. *Turkiy guliston yoxud axloq*.
2. Alisher Navoiy. *Xamsa*.
3. Abu Nasr Forobiy. *Fozil odamlar shahri*.
4. Abu Ali ibn Sino. *Donishnoma*.
5. Mirziyoyev Sh.M. *Yangi O'zbekiston – inson qadri ulug'langan jamiyat*.